

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ПРИШТИНА-КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Апри Динана б.б., К.Митровица, Косово и Метохија
Е – mail zzzzzvecan@beotel.yu tel/fax: 028 – 425 280

ЦАПИ-014/3

АНАЛИЗА ОДАБРАНИХ ПОКАЗАТЕЉА
ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА
КОСОВСКОМИТРОВАЧКОГ ОКРУГА за 2008.годину

Косовска Митровица, јануар 2010 године

КОСОВСКО-МИТРОВАЧКИ ОКРУГ

Општи подаци

Косовско-митровачки округ чине 4 општине: Северна Косовска Митровица, Лепосавић, Зубин Поток и Звечан. По попису Црвеног крста из 2004. године на округу живи око 67500 становника. Северна Косовска Митровица са око 25000 становника (што је око 40% становника округа) има највећу густину насељености и представља седиште округа. Многи заједнички интереси осталих општина су у њој (школство, индустрија, трговина, болница, Завод за јавно здравље.).

Табела 1. Број становника Косовско-митровачког округа по општинама

Општина		Укупно			
Звечан		16000			
Зуби Поток		8500			
Косовска Митровица		25000			
Лепосавић		18000			
Косовско-митровачки округ		67500			

ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИКА КОСОВСКО-МИТРОВАЧКОГ ОКРУГА

Здравствени и неки демографски показатељи

Број становника, стопа наталитета и природни прираштај

Од краја 80.-их година дошло је до крупних промена у социо-економској ситуацији у земљи. Садашња демографска ситуација је приказана у Табели 1., Табели 2. и Табели 3.

Табела 2. Главни демографски и индикатори виталне статистике Косовско-митровачког округа и Републике Србије (на 1000 становника)

Индикатори	Косовско-митровачки округ, 2008. год.	Република Србија, 2004. год.
Стопа наталитета	7,1	10,5
Општа стопа морталитета	6,5	14,0
Стопа природног прираштаја	0,56	- 3,5
Морталитет одојчади	0	8,1
Перинатални морталитет	8,31	10,3 (у 2003.г.)
Матернални морталитет – стопа/однос	0	0,46/7,6 (у 2003.г.)

Табела 3. Витални показатељи Косовско-митровачког округа за 2008. годину

Општина	Број становника	Живорођени		Мртворођени	УМРЛИ				Природни прираштај	
		Број	Стопа		Број	Одојчад		Укупно		Број
				Број		Стопа	Број	Стопа	Број	
Косовска Митровица	25.000	184	7,3	3	0	0	202	8,1	-18	-0,7
Лепосавић	18.000	130	7,2	0	0	0	139	7,7	-9	-0,5
Зубин Поток	8.500	78	9,1	1	0	0	50	5,9	28	3,3
Звечан	16.000	85	5,3	0	0	0	48	3	37	2,3
Косовско-митровачки округ	67.500	477	7,1	4	0	0	439	6,5	38	0,56

Карактеристике становника Косовско-митровачког округа

Завод за јавно здравље Приштина-Косовска Митровица није у могућности да испрати промену демографских показатеља на округу, јер су због ратних дешавања сви подаци остали у јужном делу Косовској Митровици са којом немамо сарадњу. Анализу виталних догађаја ЗЗЈЗ Приштина-Косовска Митровица је почео да ради од 2006. године и настоји да континуирано прати све показатеље и поред сталне флукуације становништва.

Стопа наталитета на Косовско-митровачком округу

Стопа наталитета на Косовско-митровачком округу је у 2008. години износила 7,1 на 1.000 становника. Ради поређења, стопа наталитета у Србији и Црној Гори била је у 2002. години 9,2, а у Европи 10,3.

Стопа фертилитета, која иначе рефлектује ниво репродукције популације, у Косовско-митровачком округу се креће ка нивоу који није довољан ни за просту репродукцију. Та стопа је у 2008. год. износила 37,17 . У Србији, стопа фертилитета је у 1983. години била 57,6, а у 2001. години 42,4.

Морталитет на Косовско-митровачком округу

У поређењу са стопом mortalитета у 1997. години, јасно се уочава да је она порасла 1,2 пута у последњих 25 година на Косовско-митровачком округу (Табела 4.).

Табела 4. Морталитет на Косовско-митровачком округу у 2007. години

Морталитет	Морталитет Србија, 2002.г.	Косовско-митровачки округ (Година)	
		2007.	2008.
Број смртних случајева	/	390	439
Број смртних случајева, на 1000 становника	13,7	5,7	6,6

У структури узрока смрти, водеће место заузимају **болести срца и крвних судова** које чине 42,82% свих узрока смрти. На другом месту су тумори са 12,52%, а на трећем болести нервног система са 4,10%. На спољне узроке смрти отпада 2,27%. Сви остали узроци смрти чине 38,29% свих узрока смрти.

Стопа mortalитета мушкараца у односу на стопу mortalитета жена је виша током целог живота (у свим групама по животном добу).

Ради поређења, приказани су узроци смрти на Косовско-митровачком округу и у Србији (Табела 5.)

Табела 5. Десет најчешћих узрока смрти на Косовско-митровачком округу и у Србији

Узрок смрти	Укупни морталитет (%)		
	Косовско-митровачки округ (2007. год.)	Косовско-митровачки округ (2008. год.)	Србија (2000. год.)
Исхемична болест срца	11	18	20
Цереброваскуларне болести	18	13	18
Малигни тумор душника, душница и плућа	5	3	4
Запаљенске болести срца	1	10	4
Шећерна болест	1	1	3
Хроничне опструктивне болести плућа	3	1	2
Малигни тумор дебелог црева и завршног црева	2	1	2
Малигни тумор дојке	2	1	2
Цироза јетре	1	1	2
Остале болести полноокрајног система	2	2	2

Табела 6. Структура узрока смрти на подручју Косовско-митровачког округа за 2008. годину

Општина	Дијагностичка група (МКБ-10)											
	Болести крвотока		Тумори		Спољни узроци обољевања и смрти		Болести нервног система		Остало		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Косовска Митровица	44	21,7	18	8,9	3	1,5	7	3,4	130	64,3	202	100
Лепосавић	90	64,7	20	14,3	2	1,4	4	2,9	23	16,5	139	100
Зубин Поток	30	60	4	8	4	8	2	4	10	20	50	100
Звечан	24	50	11	22,9	1	2,1	5	10,4	7	14,6	48	100
Косовско-митровачки округ	188	42,8	53	12,1	10	2,3	18	4,1	170	38,7	439	100

Значајно је анализирати **структуру узрока смрти особа у репродуктивном добу**:

- Малигни тумори.....33,33%
- Спољашњи узроци смрти.....27,77%
- Болести крвотока.....22,22%

Демографске карактеристике здравља мајке и детета на Косовско-митровачком округу

Један од показатеља који одражава здравље становништва и развијеност здравствене службе је морталитет одојчади. На Косовско-митровачком округу, стопа морталитета одојчади је у опадању у последње две декаде.

На Косовско-митровачком округу, у 2008. години, **матернални морталитет** је испод нивоа у Србији и износи 0 (нула). Ради поређења: у САД матернални морталитет је у 1996. години био 7,6 на 100 000 рођења, а у Србији (као однос, а не као стопа), у 2002. години је био 8,9.

Морбидитет популације Косовско-митровачког округа

Општа стопа обољевања на Косовско-митровачком округу у 2008. години је била 1392 на 1000 становника (табела 7.).

Табела 7. Структура морбидитета на Косовско-митровачком округу и Србији

Болест	Број оболелих		Стопа морбидитета (на 1000 становника)	
	Србија	Косовско-митровачки округ	Србија	Косовско-митровачки округ
	2004.	2008.	2004.	2008.
Болести система за дисање	3935111	33133	720	491
Болести система крвотока	994072	12652	182	187
Болести мокраћно-полног система	866465	6354	158	94
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	1103721	15860	202	235

Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	643575	4334	118	64
Болести система за варење	448604	3324	82	49
Душевни поремећаји и поремећаји понашања	310331	2438	57	36
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	273869	1633	50	24
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	220859	2672	40	40
Болести коже и поткожног ткива	273217	2221	50	33
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	155569	1482	28	22
Заразне болести и паразитарне болести	277561	1995	51	30
Болести ока и припоја ока	159561	1280	29	19
Болести ува и болести мастоидног наставка	193199	1101	35	16
Болести нервног система	137596	1387	25	21
Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета	121784	484	22	7
Тумори	60953	475	11	7
Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	6154	175	1	3
Трудноћа, рађање и бабиње	32886	932	6	14
Стања у порођајном периоду	887	32	0	0
Укупно	10216064	93964	1869	1392

Што се тиче најчешћих обољења на Косовско-митровачком округу у 2008. години (Табела 5.), уочава се да око половине свих обољења припада обољењима дисајних путева, повишеном крвном притиску, обољењима леђа, неурозама и болестима коже и поткожног ткива.

Табела 8. Десет најчешћих обољења у ванболничкој здравственој заштити на Косовско-митровачком округу у 2008. год.

Редни број	Болест	%	Број оболелих	Стопа морбидитета (на 100000 ст.)
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	25.19	23721	35142
2.	Lica koja traže zdravstvene usluge radi pregleda i ispitivanja	13.10	12339	18280
3.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria)	8.74	8226	12187
4	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis	2.58	2427	3596
5	Druga oboljenja ledja	2.41	2269	3361
6	Laryngitis et tracheitis acuta	2.33	2192	3247
7	Bronchitis acuta et bronchiolitis acute	2.09	1970	2919
8	Lica u zdravstvenim službama iz drugih razloga	2.08	1960	2904
9	Neurotski, stresogeni i somatoformni poremećaji	1.81	1705	2526
10	Poremećaji sprovodnog sistema srca i aritmije srca	1.77	1670	2474
11.	Sva ostala oboljenja	37,76	35485	52570
	Укупно	99,86	93964	139206

Фактори ризика присутни на Косовско-митровачком округу

Познавање детерминанти здравља је веома битно за процену њиховог утицаја на здравствено стање становника. До података о присуству поједних фактора ризика у популацији се долази углавном на основу истраживања која се спроводе периодично у популацији (Табела 9.)

Табела 9. Присуство неких фактора ризика у Србији, одн. на Косовско-митровачком округу у 2008. години

Фактор ризика	З е м љ а			
	Србија	ЕУ25*	ЕУ15*	ЕУ10*
Пушење				
-Преваленца код одраслих - укупна	33,6%	29%	28%	31%
-Преваленца код одраслих - мушкарци	38,1%	/	32%	/
-Преваленца код одраслих - жене	29,9%	/	23%	/

Конзумирање алкохола				
-Укупна извештавана конзумација алкохола по особи	6,6 литара	9,4 литара	9,4 литара	8,9 литара
Гојазност				
-Преваленца - мушкарци	19,1%	/	/	/
-Преваленца - жене	17,5%	/	/	/
Физичка неактивност				
-Преваленца - мушкарци	42%	/	/	/
-Преваленца - жене	54%	/	/	/
Инфекције храном				
-Стопа салмонелозног тровања храном (на 100000 стан.)	36	44	37	99

* EY25: садашње чланице EY; EY15: чланице EY пре 1. маја 2004. године; EY10: земље које су се прикључиле EY 1. маја 2004. године

НАПОМЕНА:

Пушење је узрок смрти код 360 случајева на 100000 становника, и 20% укупног оптерећења болестима.
Око 16% школске деце су пушачи.

Конзумирање алкохола је узрок смрти код 66 случајева на 100000 становника, и 4% укупне оптерећења болестима.

На **гојазност** отпада 12% укупног оптерећења болестима, а на **физичку неактивност** 6% укупног оптерећења болестима.

ЗАКЉУЧАК

Садашњу демографску и здравствену ситуацију на Косовко-митровачком округу карактеришу:

- **Позитиван природни прираштај;**
- **Пораст оптерећења незаразним болестима;**
- **Пораст стопе умирања и обољевања од превентабилних незаразних болести;**
- **Пораст стопе обољевања од душевних поремећаја и поремећаја понашања;**
- **Опадање матерналног морталитета, као и морталитета одојчади и деце;**
- **Добра обезбеђеност, доступност и приступачност здравствене заштите;**
- **Предузимање мера за унапређење квалитета здравствених услуга у државном здравственом сектору.**